

RĒZEKNES PILSĒTAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2013-2030

1.pielikums Esošās situācijas apkopojums

Pasūtījums: Līgums Nr. 2012-LK-02

Pasūtītājs: **Rēzeknes pilsētas pašvaldība**
Reģ. Nr. 90000025465
Atbrīvošanas aleja 93, Rēzekne, LV-4601

Konsultants: **Rīgas menedžeru skola**
Elizabetes iela 45/47
Rīga, LV-1010

SATURS

1.	Atrašanās vieta	4
2.	Iedzīvotāju skaits	5
3.	Nodarbinātība.....	7
4.	Ienākumi.....	12
5.	Ekonomika.....	14
6.	Pilsētas budžets.....	16
7.	Izglītība	18
8.	Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi	20

1. Atrašanās vieta

Rēzeknes pilsēta, līdzīgi kā abas pārējās tuvākās republikas pilsētas Daugavpils un Jēkabpils atrodas pie upes, kā arī apkārtnē svarīgu dzelzceļa līniju un autoceļu krustojumā.

Rēzekne atrodas 242 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas (0,65 milj. iedz.), 263 km attālumā no Lietuvas galvaspilsētas Viļņas (0,52 milj. iedz.), 375 km attālumā no Baltkrievijas galvaspilsētas Minskas (1,9 milj. iedz.), 450 km attālumā no Krievijas lielpilsētas Sanktpēterburgas (5,2 milj. iedz.), 685 km attālumā no Krievijas galvaspilsētas Maskavas (16,2 milj. iedz.) un 860 km attālumā no Polijas galvaspilsētas Varšavas (2,3 milj. iedz.). Latvijas-Krievijas robeža atrodas 45-50 km attālumā no Rēzeknes, Latvijas-Baltkrievijas robeža – 70-75 km attālumā no pilsētas.

Rēzeknei tuvākās vidēja izmēra pilsētas ir Daugavpils (91 tūkst. iedz.; 91 km attālumā), Pleskava Krievijā (203 tūkst. iedz.; 172 km attālumā) un Polockas aglomerācija Baltkrievijā (185 tūkst. iedz.; 210 km attālumā). Jēkabpils (25,9 tūkst. iedz.) atrodas 102 km attālumā.

Rēzekne ir vienīgā no trijām lielajām pilsētām, kura teritoriāli pilnībā atrodas Latgales novada vēsturiskajā teritorijā. Gan Daugavpils, gan Jēkabpils daļēji atrodas citā vēsturiskajā novadā – Sēlijas vēsturiskajā teritorijā (Daugavas kreisajā krastā). Jēkabpils atrodas uz robežas uz Vidzemes, Latgales un Sēlijas novadiem, savukārt Daugavpils vēsturiski vairāk ir bijusi Polijas, Lietuvas un Krievijas robežpilsēta. Latgales pilsēta Rēzekne ir vienīgā, kura vēsturiski ir bijusi latgaliska.

2. Iedzīvotāju skaits

Iedzīvotāju skaits Rēzeknē, līdzīgi kā citās republikas pilsētās, ir mainījies atkarībā no lomas, kuru šīs pilsētas ir spēlējušas vēstures gaitā. Iedzīvotāju skaits ir strauji audzis pēc Latvijas, tai skaitā Latgales teritorijas, pievienošanas Krievijai (gan Krievijas impērijai, gan PSRS formā), gan strauji krities karu rezultātā, kā arī pēc Latvijas neatkarības iegūšanas. Iedzīvotāju skaita straujš pieaugums ir nesis sev līdzīgu cittauniešu īpatsvara pieaugumu. Latgales reģiona pilsētās vēsturiski ir dominējuši cittaunieši, un arī šobrīd gan Rēzeknē, gan Daugavpilī latvieši ir mazākumā.

1.tab. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Rēzeknē, Daugavpilī, Jēkabpilī (cilv.)

Laika periods	Rēzekne	Daugavpils	% pret Rēzekni	Jēkabpils	% pret Rēzekni
19.gs. sākums	754	2885	383%	1145	152%
1852.g.	1340	13000 ¹	970%	9450	705%
+/- % pret iepriekšējo	+78%	+351%		+725%	
1897.g.	10795	69675	645%	9979	92%
+/- % pret iepriekšējo	+706%	+436%		+5.6%	
1914.g.	22800	112837	495%	13500	59%
+/- % pret iepriekšējo	+111%	+62%		+35%	
1920.g.	9997	31461	315%	5472	55%
+/- % pret iepriekšējo	-56,2%	-72,1%		-59,5%	
1935.g.	13139	50706	385%	9484	72%
+/- % pret iepriekšējo	+31,4%	+61,1%		+73,3%	
1943.g.	11649	14832	127%	7744	66%
+/- % pret iepriekšējo	-11,3%	-70,7%		-18,3%	
1959.g.	21429	65459	305%	16695	78%
+/- % pret iepriekšējo	+84,0%	+341%		+116%	
1979.g.	37225	115600	311%	26829	72%
+/- % pret iepriekšējo	+73,7%	+76,6%		+60,7%	
1989.g.	42477	129000	304%	30865	73%
+/- % pret iepriekšējo	+14,1%	+11,6%		+15,0%	
1991.g.	43032	127482	296%	31252	73%
+/- % pret iepriekšējo	+1,3%	-1,2%		+1,3%	
2000.g.	39430	115574	293%	27911	71%
+/- % pret iepriekšējo	-8,4%	-9,4%		-10,7%	
2012.g.	31559	91478	290%	24017	76%
+/- % pret iepriekšējo	-20,0%	-20,8%		-14,0%	

¹ 1860. gadā

Lai arī visās lielajās pilsētās Latvijas neatkarības periodi ir iezīmējušies ar iedzīvotāju skaita kritumu, tomēr Rēzekne no abiem šiem periodiem ir bijusi relatīvi ieguvēja, savukārt vislielākā zaudētāja no Latvijas neatkarības periodiem ir bijusi Daugavpils. Pēdējo 5-6 gadu laikā iedzīvotāju skaita kritums relatīvi mazāks ir Jēkabpilī, un viens no izskaidrojumiem šādam fenomenam ir būtiski lielāks (salīdzinot ar Rēzekni un Daugavpili) Rīgas tuvums.

2.tab. Iedzīvotāju sadalījums pēc vecuma Rēzeknē, Daugavpilī un Jēkabpilī

Administratīvā vienība	2011.g.			2012.g.		
	-14	15-64	65+	-14	15-64	65+
Latvija	14,2%	64,2%	21,6%	14,3%	63,6%	22,1%
Latgales reģions	13,3%	64,0%	22,7%	13,2%	63,5%	23,3%
Rēzekne	14,2%	65,2%	20,6%	14,1%	64,6%	21,3%
Daugavpils	12,8%	65,2%	22,0%	13,0%	64,1%	22,9%
Jēkabpils	15,1%	65,0%	19,9%	15,2%	64,2%	20,6%

Iedzīvotāju skaits līdz darbaspējas vecumam Rēzeknes pilsētā ir līdzvērtīgs vidējam rādītājam valstī, savukārt darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars ir visaugstākais starp Latvijas lielajām pilsētām. Salīdzinoši zems ir vecu iedzīvotāju īpatsvars. Tomēr turpinoties aktīvā vecuma iedzīvotāju emigrācijai, gan valstī kopumā, gan Latgales reģionā, gan Rēzeknes pilsētā samazinās darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars un pieaug vecu cilvēku īpatsvars.

Nedaudz pieaug bērnu un jauniešu īpatsvars, kas lielākoties gan norāda tikai uz to, ka jaunieši Latvijā pabeidz mācību iestādes un, sasniedzot darbaspējas vecumu, emigrē. Rēzeknes pilsētas rādītāji ir salīdzinoši labi, jo vairumā Latvijas pierobežas novadu (īpaši Latgales novados) bērnu un jauniešu īpatsvars iedzīvotāju skaitā nepārsniedz 10-12%, savukārt vecu cilvēku īpatsvars atsevišķos novados tuvojas 30%, darbaspējas vecuma iedzīvotāju (galvenokārt pirmspensijas vecuma) īpatsvaram atrodoties 60% robežās. Šāda vecumstruktūra ir raksturīga arī Eiropas depresīvajiem Spānijas un Francijas vidienes un Itālijas dienvidu reģioniem, kur gadu desmitiem ir raksturīga augsta emigrācija.

Rēzeknes iedzīvotāju vidējais vecums no 40,3 gadiem 2007.gadā pieauga līdz 41,4 gadiem 2011.gadā.

91,5% Rēzeknes iedzīvotāju ir Latvijas pilsoņi.

3. Nodarbinātība

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) datiem, 2012. gadā Rēzeknes pilsētā par ekonomiski aktīviem² tiek uzskatīti 14600 cilvēki. Uz 2012. gada sākumu darbaspējīgajā vecumā pilsētā bija 20387 cilvēki, tādējādi ekonomiski aktīvi 71-72% no darbaspējas vecumā esošajiem.

Saskaņā ar CSP datiem, 2010. gadā pamatdarbā Rēzeknes pilsētā bija nodarbināts 12081 cilvēks, savukārt 2009. gadā pamatdarbā nodarbināto skaits bija 12689. Gada laikā pamatdarbā nodarbināto skaits bija samazinājies par 4,8%. 2011. un 2012. gadā, neskatoties uz ekonomiskās aktivitātes pieaugumu, pamatdarbā nodarbināto skaita krituma tendences turpinās, lai gan ne tik strauji. Tādējādi pamatdarbā nodarbināto skaits Rēzeknes pilsētā 2012. gada sākumā lēšams 11400-11500 cilvēku robežās jeb 78-79% līmenī no ekonomiski aktīvajiem un 56-58% līmenī no darbaspējas vecumā esošajiem.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (VID) datiem, iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju – fizisko personu skaits Rēzeknes pilsētā pieaug. 2009. gadā IIN maksāja 1328 fiziskās personas, 2010. gadā – 1364, bet 2011. gadā jau 1428 personas.

2011. gadā veiktās tautas skaitīšanas dati par Rēzeknes pilsētā nodarbināto iedzīvotāju sadalījumu pēc profesiju grupām uzrāda (skat. 3.tabulu), ka katrs ceturtais (26%) pilsētā strādājošais ir nodarbināts līmenī, kam ir nepieciešama augstākā izglītība (1. un 2. grupa). Savukārt bezdarbnieku vidū cilvēku ar augstāko izglītību īpatsvars ir 13-14%. Lielākā daļa pilsētā nodarbināto (62%) ir nodarbināti tādā līmenī un profesijās, kurās ir nepieciešama vismaz profesionālā vai vidējā izglītība (bezdarbnieku vidū tādu ir 73-75%), savukārt 12% ir nodarbināti tādā līmenī un profesijās, kurās pietiek ar pamatzglītību vai zemāku par to (bezdarbnieku vidū 12-13%). Šāda situācija nepārprotami liecina par to, ka visaugstākajam bezdarba riskam Rēzeknē ir pakļauti tieši vidējas kvalifikācijas līmeņa speciālisti un strādnieki. Netieši šāda situācija norāda uz ilgstošu saimniecisko nozaru panīkumu pilsētā – darbu nespēj atrast tāda līmeņa nodarbinātie, kuru nodarbinātības specifika veido saimnieciskās dzīves pamatu.

3.tab. Rēzeknes pilsētā nodarbinātie sadalījumā pa profesiju grupām (2011. gada 1.martā)

Profesiju grupa/apakšgrupa	Skaits	Īpatsvars ³
1. pamatgrupa. Vadītāji.	1227	9,5%
1.1. likumdevēji, amatpersonas, vadītāji	401	32,7%
1.2. administratīvie vadītāji un komercdirektori	267	21,8%
1.3. ražošanas vadītāji	427	34,8%
1.4. pakalpojumu jomas vadītāji	132	10,8%
2. pamatgrupa. Vecākie speciālisti.	2229	17,3%
2.1. zinātnē un inženierzinātnēs	270	12,1%
2.2. veselības aprūpē	250	11,2%
2.3. izglītībā	927	41,6%
2.4. komercdarbībā un administrācijā	441	19,8%
2.5. IKT	54	2,4%

² Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji - Abu dzimumu personas, kuras pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvos iedzīvotājus veido nodarbinātie un darba meklētāji (gan reģistrētie Nodarbinātības valsts aģentūrā, gan neregistrētie), kuri aktīvi meklē darbu.

³ Īpatsvars katrai profesiju apakšgrupai ir norādīts attiecībā pret pamatgrupas kopskaitu, pamatgrupu īpatsvari ir norādīti pret kopējo nodarbināto skaitu.

Profesiju grupa/apakšgrupa	Skaits	Īpatsvars³
2.6. juridiskajās, kultūras un sociālajās lietās	287	12,9%
3. pamatgrupa. Speciālisti.	1561	12,1%
3.1. zinātnē un inženierzinātnēs	196	12,6%
3.2. veselības aprūpē	291	18,6%
3.3. komercdarbībā un administrācijā	879	56,3%
3.4. juridiskajās, kultūras un sociālajās lietās	126	8,1%
3.5. IKT	69	4,4%
4. pamatgrupa. Kalpotāji.	868	6,7%
4.1. iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	152	17,5%
4.2. klientu apkalpotāji	352	40,6%
4.3. uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	303	34,9%
4.4. citi kalpotāji	61	7,0%
5. pamatgrupa. Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki.	2079	16,2%
5.1. individuālie pakalpojumi	468	22,5%
5.2. tirdzniecība	1084	52,1%
5.3. individuālā aprūpe	226	10,9%
5.4. apsardze	301	14,5%
6. pamatgrupa. Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	41	0,3%
6.1. tirgus lauksaimniecības darbinieki	29	70,7%
6.2. tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un mednieku saimniecības darbinieki	10	24,4%
6.3. personiskā patēriņa lauksaimnieki, zvejnieki, mednieki un vācēji	2	4,9%
7. pamatgrupa. Kvalificēti strādnieki un amatnieki.	1736	13,5%
7.1. būvniecībā un tai radniecīgajās profesijās (izņemot elektriķus)	380	21,9%
7.2. metālapstrādē, mašīnbūvē un radniecīgās nozarēs	477	27,5%
7.3. amatniecībā un iespaiddarbos	56	3,2%
7.4. ar elektriskajām un elektroniskajām iekārtām	257	14,8%
7.5. pārtikas produktu apstrādē, kokapstrādē, apģērbu izgatavošanā un pārējās nozarēs	566	32,6%
8. pamatgrupa. Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	1619	12,6%
8.1. rūpniecisko iekārtu operatori	324	20,0%
8.2. montieri	48	3,0%
8.3. pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšas iekārtu un mašīnu operatori	1247	77,0%
9. pamatgrupa. Vienkāršās profesijas.	1500	11,7%
9.1. apkopēji un palīgi mājas darbos	409	27,3%
9.2. lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	73	4,9%
9.3. raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	421	28,1%
9.4. pārtikas produktu sagatavošanas palīgstrādnieki	92	6,1%
9.5. ielu strādnieki un ielu pārdevēji	7	0,5%
9.6. atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	431	28,7%
9.7. citur neminētas profesijas	67	4,5%
Kopā	12860	100,0%

Pamatdarbā nodarbināto iedzīvotāju sadalījums un tendences 2009.-2010.gados (skat.4.tabulu) liecina par Rēzekni kā par administratīvas nozīmes centru ar no ārējiem finanšu avotiem dotētu ekonomiku. Par to liecina tas, ka ražojošajās nozarēs, būvniecībā un tehniskajās apkalpojošajās nozarēs (A-F) nodarbināto īpatsvars ir mazāks par 20%, pie tam ekonomiskās krīzes ietekmē šis īpatsvars ir palicis nemainīgs, neskatoties uz nelielu nodarbināto skaita pieaugumu ražojošajās nozarēs (A-C). Neskatoties uz pastāvīgā darbā apkalpojošajā sfērā nodarbināto skaita fizisku samazinājumu, apkalpojošās nozarēs nodarbināto īpatsvars turpināja pieaugt. Visbūtiskāk samazinājās administratīvajās nozarēs nodarbināto skaits. Lai gan administratīvajās nozarēs nodarbināto samazinājums bija galvenais nodarbināto skaita samazinājuma cēlonis (2/3 no nodarbināto skaita samazinājuma), pat šāds samazinājums nav spējis būtiski mainīt nodarbināto sadalījumu pa sektoriem.

4.tab. Nodarbināto skaits pamatdarbā pēc galvenā darbības veida

Nozare	2009.g.		2010.g.		Izmaiņas 2010./ 2009.g.
	skaits	īpat- svars	skaits	īpat- svars	
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (G)	2383	18,8%	2084	17,3%	-12,5%
Transports (H)	1744	13,7%	2014	16,7%	+15,5%
Izglītība (P)	2005	15,8%	1880	15,6%	-6,2%
Apstrādes rūpniecība (C)	1359	10,7%	1335	11,1%	-1,8%
Valsts pārvalde un sociālā apdrošināšana (O)	1143	9,0%	1007	8,3%	-11,9%
Veselība un sociālā aprūpe (Q)	1115	8,8%	914	7,6%	-18,0%
Būvniecība (F)	771	6,1%	687	5,7%	-10,9%
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	381	3,0%	339	2,8%	-11,0%
Administratīvās apkalpošanas dienestu darbība (N)	275	2,2%	323	2,7%	+17,5%
Māksla, izklaide, atpūta (R)	275	2,2%	294	2,4%	+6,9%
Finanšu un apdrošināšanas darbība (K)	203	1,6%	220	1,8%	+8,4%
Izmitināšana, ēdināšanas pakalpojumi (I)	241	1,9%	193	1,6%	-19,9%
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	200	1,6%	178	1,5%	-11,0%
Lauksaimniecība, mežsaimniecība (A, B)	139	1,1%	169	1,4%	+21,6%
Informācijas un komunikāciju pakalpojumi (J)	130	1,0%	133	1,1%	+2,3%
Citi pakalpojumi (S)	139	1,1%	110	0,9%	-20,7%
Elektroenerģija, gāzes un siltumapgāde (D)	107	0,8%	114	0,9%	+6,5%
Ūdensapgāde un atkritumu saimniecība (E)	79	0,6%	87	0,7%	+10,1%
Kopā	12689	100%	12081	100%	-4,8%
Pastāvīgi vērtību radošās nozares (A,B,C)	1498	11,8%	1504	12,4%	+0,4%
Primārās apkalpojošās nozares (D,E)	186	1,5%	201	1,7%	+8,1%
Būvniecība (F)	771	6,1%	687	5,7%	-10,9%
Apkalpojošās nozares (G,H,I,J,K,L,M,R,S)	5696	44,9%	5565	46,1%	-2,3%
Administratīvās nozares (N,O,P,Q)	4538	35,8%	4124	34,1%	-9,1%

Rēzeknes pilsētas nodarbinātības tendences uzskatāmi norāda uz nozīmīgo sabiedriskajā sektorā nodarbināto īpatsvaru. Ja 2009. gadā sabiedriskajā sektorā bija nodarbināti 5888 cilvēki (46,4% no visiem nodarbinātajiem), tad 2010. gadā sabiedriskajā sektorā strādājošo īpatsvars pieauga līdz 47,7%, neskatoties uz fizisku nodarbināto skaita samazinājumu par 125 cilvēkiem (līdz 5763 strādājošajiem). Tādējādi privātajā sektorā nodarbināto skaits samazinājās no 6801 cilvēka 2009. gadā līdz 6318 cilvēkiem 2010. gadā (jeb par 7,1%).

Uz 2012. gada 31. augustu NVA Rēzeknes filiālē kā bezdarbnieki bija reģistrēti 3052 cilvēki jeb 20,9% no ekonomiski aktīvajiem. Ņemot vērā pamatdarbā nodarbināto skaitu, reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars aptuveni atbilst faktiskajam bezdarba līmenim pilsētā. Bezdarba situāciju tuvāk raksturo zemāk esošā tabula.

5.tab. Reģistrētie bezdarbnieki un to sadalījums pa galvenajām problēmgrupām un pēc izglītības līmeņa

Administratīvā vienība	Bezdarbnieki		Sievietes %	> 12 mēn. %	Invalīdi %	15-24 g. %	Pirmspens. %	Izglītība				
	cilv.	% ⁴						augst. %	prof. %	vid. %	pam. %	cita ⁵ %
Latvija	111 542	11,3	58,6	44,9	9,1	10,3	13,1	13,0	36,7	27,2	19,5	3,6
Rīga	24 313	7,2	61,4	35,2	7,6	8,4	13,1	23,2	32,8	29,5	12,5	2,0
Jūrmala	2 436	11,7	56,7	41,6	6,6	8,9	13,8	17,7	30,6	33,9	14,6	3,2
Pierīgas reģions	14 487	7,6	60,4	35,7	9,1	10,1	13,0	15,2	35,5	27,0	18,9	3,4
Liepāja	3 998	10,8	60,8	44,1	8,9	9,6	13,0	14,4	37,0	27,4	18,4	2,8
Ventspils	1 492	8,5	63,5	32,8	12,6	9,7	12,1	15,1	36,1	25,9	15,0	7,9
Kurzemes reģions	14 594	12,0	60,8	42,8	10,1	11,5	12,7	10,6	33,6	26,3	25,4	4,1
Daugavpils	4 925	10,9	58,2	38,3	10,6	10,2	13,8	16,7	45,2	22,0	13,0	3,1
Rēzekne	3 052	20,5	55,7	55,0	14,6	10,8	14,1	13,8	42,7	30,8	11,3	1,4
Rēzeknes novads	4 681	26,3	50,7	66,7	7,9	11,1	12,1	5,1	38,4	29,5	24,9	2,1
Latgales reģions	30 371	22,0	53,4	57,8	9,9	10,3	13,2	8,6	42,4	27,7	18,9	2,4
Valmiera	1 020	8,9	61,8	38,2	13,4	11,2	11,6	13,8	41,5	27,4	14,5	2,8
Vidzemes reģions	12 706	13,4	58,4	46,2	10,0	11,4	13,5	9,3	39,7	24,9	23,3	2,8
Jelgava	2 839	8,6	63,3	42,4	10,8	8,5	13,2	13,0	33,2	27,9	19,3	6,6
Jēkabpils	1 558	15,4	63,2	41,6	6,5	13,5	11,0	9,4	28,7	24,1	15,8	22,0
Zemgales reģions	15 071	12,4	60,6	44,0	8,2	11,6	12,7	8,6	33	25,9	24,0	8,5

Rēzeknes pilsētas un Latgales reģiona kopumā bezdarbu raksturo būtiski augstāks par vidējo valstī ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars – vairāk kā puse reģistrēto bezdarbnieku (daudzos pagastos ap Rēzekni pat 70-75%) ir tādi, kuri bez darba ir ilgāk par 12 mēnešiem; 35-40% ilgstošo bezdarbnieku bez darba ir ilgāk par 3 gadiem. Vēl pie Latgales (un arī Rēzeknes pilsētas) bezdarba īpatnībām jāpieskaita augstāks vīriešu-bezdarbnieku īpatsvars un ļoti augsts (35-50%) bezdarbnieku ar profesionālo izglītību īpatsvars. 35-45% bezdarbnieku Rēzeknē un Daugavpilī valsts valodu neprot vai prot ļoti vāji (valsts valodas zemākā pakāpe vai vispār nav atestācijas).

⁴ Reģistrētā bezdarba līmenis procentos no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem.

⁵ 90-95% šajā sadaļā ir norādījuši izglītību, kas ir zemāka par pamatizglītību.

Tādējādi jāsecina, ka vidējais Rēzeknes pilsētas bezdarbnieks ir vidēja vecuma (35-45 g. vecs) Latvijas Republikas pilsonis, bijušais rūpnīcas strādnieks ar solīdu bezdarba stāžu (vairāk par 12 mēnešiem) un ar vājām valsts valodas zināšanām. Nemobils, jo Rīga kā pastāvīga darba vieta ir pārāk tālu, un nav iespējams izmantot blakus esošās Krievijas darba tirgus iespējas – tas Latvijas pilsoņiem faktiski ir slēgts, kā arī tuvākais no Krievijas apgabaliem – Pleskavas apgabals ir starp Krievijas depresīvajiem reģioniem.

Lai gan bezdarbam Rēzeknes pilsētā ir ekonomiskas saknes (rūpniecības un lauksaimniecības ražošanas apjomu sabrukums), tomēr bezdarbs gan Rēzeknē, gan Latgalē kopumā ir kļuvis par sabiedrības sociālās dzīves neatņemamu sastāvdaļu, pie kuras ir pierasts un kas lielai sabiedrības daļai ir pašsaprotama. Daudzi bezdarbnieki ir iemācījušies iztikt bez algota darba vai ienākumiem – neformālā ekonomika un ļoti zemi ienākumi formālajā ekonomikā neveicina bezdarbnieku iekļaušanos formālajā ekonomikā un regulārajā darba tirgū.

Sabiedriskā sektora, administratīvo un apkalpojošo nozaru dominance, būtiski zemāka darba samaksa Latgalē (pat salīdzinot ar Latvijā vidējo) un vājas valsts valodas zināšanas ir priekšnoteikumi tam, lai arī turpmāk iedzīvotāju skaits Rēzeknē samazinātos galvenokārt uz darbaspējas vecuma iedzīvotāju emigrācijas pamata. Turpinot samazināties gan bērnu, gan jauniešu skaitam (gan Rēzeknes pilsētā un novadā, gan Latvijā kopumā), mazināsies nepieciešamība pēc izglītības un daudziem komercpakalpojumiem, kā rezultātā strādājošo skaitu arī turpmāk būs spiestas samazināt daudzas apkalpojošās un administratīvās nozares, pirmkārt izglītība un tirdzniecība.

4. Ienākumi

Rēzeknes pilsētas budžeta faktiskie ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) 2011.gadā bija 8,38 miljoni latu. 15 lielākie IIN maksātāji budžetā iemaksāja 2,69 milj. latu jeb 32% apmērā no kopējās IIN summas. Starp 15 lielākajiem IIN nodokļu maksātājiem pilsētā ir tikai viens privātā sektora uzņēmums – SIA „Vecā maiznīca”, kura ar iemaksātajiem 52,3 tūkstošiem latu ir 14. vietā. Šis fakts ir viens no daudzajiem, kas uzskatāmi raksturo Rēzeknes pilsētas ekonomikas atkarību no sabiedriskā sektora.

Iedzīvotāju reģistrētos ienākumus valsts institūcijas uzskaita, pamatojoties uz konkrētajā administratīvajā teritorijā dzīvesvietu deklarējušajiem iedzīvotājiem. Dzīvesvietas deklarēšana daudzos gadījumos (bet nekādi ne vairumā gadījumu) nenozīmē personas faktisko dzīvesvietu, tādēļ dati par ienākumiem uzrādīs to personu ienākumus, kuras savu dzīvesvietu ir deklarējušas Rēzeknes pilsētā, kas nenozīmē, ka šīs personas faktiski dzīvo vai strādā Rēzeknes pilsētā. Praksē vairumā gadījumu kādā no Latvijas lielajām pilsētām dzīvesvietu deklarējušie šajā pilsētā arī dzīvo un/vai strādā, tomēr prakse liecina, ka tikai 65-80% to iedzīvotāju, kuri ir deklarējuši dzīvesvietu kādā no Latvijas lielajām pilsētām, strādā vai dzīvo deklarētās dzīves vietas administratīvajā teritorijā. Lai gan ienākumu dati nav uzskatāmi par precīziem ienākumu situācijas rādītājiem Rēzeknes pilsētā, tie tomēr ir pietiekami precīzi, lai dotu priekšstatu par reālo ienākumu situāciju.

Saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datiem, 2011. gadā Rēzeknes pilsētā vecuma pensiju vidēji mēnesī saņēma 7360 iedzīvotāju (23% no pilsētas iedzīvotājiem); vidējais pensijas apmērs bija 175,32 Ls mēnesī. Invaliditātes pensiju saņēma 1380 cilvēku; vidējais pensijas apmērs bija 112,88 Ls mēnesī.

Rēzeknē dzīvesvietu deklarējušo sociāli apdrošināto personu skaits (par kurām tika veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas) 2011. gadā bija 15165 cilvēki. Vidējā bruto darba alga, no kuras tikai veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, bija 339,41 Ls mēnesī. No minētajiem 13476 cilvēki bija darbaņēmēji un 164 pašnodarbinātie.

6.tab. Darba ņēmēju un pašnodarbināto bruto darba algas sadalījums (vidēji mēnesī)

Darba algas lielums (Ls)	Saņēmēju skaits	% no visiem saņēmējiem
0,00 ⁶	210	1,5%
0,01-50,00	786	5,8%
50,01-200,00	3727	27,5%
200,01-300,00	3122	23,0%
300,01-400,00	1690	12,5%
400,01-500,00	1347	9,9%
500,01-600,00	990	7,3%
600,01-700,00	623	4,6%
700,01-1000,00	689	5,1%
1000,01-1500,00	292	2,2%
1500,01-2000,00	62	0,5%
vairāk par 2000,01	23	0,2%

⁶ Persona ir darba ņēmēja statusā, bet faktiski nestrādā – ir bezalgas atvaļinājumā, saņem slimības, bērna kopšanas, maternitātes pabalstu

Bruto darba algu sadalījums (6.tabula) liecina par salīdzinoši lielām ienākumu atšķirībām, kas iezīmē sabiedrības noslāņošanos. Neproporcionāli augsta ir grupa ar ļoti zemiem ienākumiem, kas bieži ir zemāki par minimālo algu, - 35% no darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem. Grupā starp 300-500 latiem mēnesī ir 22% darba ņēmēju un pašnodarbināto. Starp 600-1000 latiem mēnesī saņem 17%; par labi atalgotiem uzskatāmi 2,7% un par bagātiem – ap trīsdesmit cilvēku.

Papildus nodarbinātības ienākumiem, Rēzeknes pilsētā ir augsts valsts fondēto maksājumu apjoms (7.tabula). Valsts pabalstus saņem Rēzeknē deklarētās personas.

7.tab. Valsts pabalstu saņēmēji Rēzeknes pilsētā (vidēji mēnesī 2011. gadā)

Pabalsts	Saņēmēju skaits	Faktiski izmaksāts (Ls)	Kopā faktiski izmaksāts (Ls)
Ģimenes valsts pabalsts (ĢVP)	4916	7,96	39131,36
Piemaksa pie ĢVP par bērnu invalīdu	139	74,16	10308,24
Valsts atbalsts ar celiakiju slimiem bērniem	22	74,30	1634,60
Invalīda kopšanas pabalsts	201	99,40	19979,40
Bērna-invalīda kopšanas pabalsts	36	148,07	5330,52
Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts	232	63,94	14834,08
Transporta izdevumu kompensācija invalīdiem ar kustību traucējumiem	299	9,33	2790,67
Atlīdzība par darbspēju zaudējumu	147	135,30	19889,10
Sociālais pabalsts ČAES seku likvidēšanas darbiniekiem	39	60,00	2340,00
Apbedīšanas pabalsts	485	290,97	141120,45
Vienreizējais pabalsts mirušā laulātajam	99	307,49	30441,51
Slimības pabalsts	2541	302,48	768601,68
Maternitātes pabalsts	188	-	15890,54
Paternitātes pabalsts	90	-	845,40
Arodslimību kaitējuma kompensācija	19	70,44	1338,36
Soc. pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu	19	25,00	475,00
Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu	41	37,81	1550,21
Bezdarbnieka pabalsts	866	91,51	79247,66
Citi pabalsti	-	-	860,31
Kopā pabalsti			1156609,09

- nav precizētas informācijas

Tādējādi faktiskie vidējie ikmēneša ienākumi Rēzeknē dzīvesvietu deklarējušajām par 15 gadiem vecākām personām 2011. gadā bija sekojoši:

- 1) neto darba alga – 2945752,97 Ls (51,3% no kopējiem ienākumiem);
- 2) pensijas – 1521806,77 Ls (26,5% no kopējiem ienākumiem);
- 3) valsts pabalsti – 1156609,09 Ls (20,2% no kopējiem ienākumiem);
- 4) pašvaldības pabalsti – 114941,67 Ls (2,0% no kopējiem ienākumiem).

Kopējais faktisko ikmēneša ienākumu apjoms, ko tādējādi saņēma darbaspējas vecumā esošie iedzīvotāji, bija 5,739 miljoni Ls jeb 211,95 Ls uz vienu par 15 gadiem vecāku personu vidēji mēnesī.

5. Ekonomika

Lai arī Rēzeknes pilsētā, sākot no 2008. gada otrās puses, ir vērojams nodarbināto skaita kritums, komercsabiedrību apgrozījumam kopumā pilsētā bija un ir tendence pieaugt. Bez tam, apgrozījuma izmaiņas liecina par ekonomiskās aktivitātes atgriešanos vērtību radošajās nozarēs – ražošanā, būvniecībā, daļēji transportā un izmitināšanas pakalpojumos. Straujais ekonomiskās aktivitātes pieaugums līdz 2008. gadam bija radījis būtiskas disproporcijas gan nodarbināto sadalījumā pa nozarēm, gan apgrozījuma sadalījumā – 2009. gadā tirdzniecības nozare viena pati deva gandrīz trešdaļu no kopējā pilsētas komercsabiedrību apgrozījuma. Apgrozījuma pieaugums būvniecībā jau 2010. gadā liecināja par to, ka ekonomiskā aktivitāte pilsētā ne tuvu nav apstājusies.

8.tab. Komercsabiedrību neto apgrozījums Rēzeknes pilsētā (Ls gadā)

Nozare	2009.g.			2010.g.		
	Apgro- zījums (tūkst.Ls)	Īpat- svars	Apgr./ 1 strād.	Apgro- zījums (tūkst.Ls)	Īpat- svars	Apgr./1 strād.
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (G)	46620	30,8%	19564	39375	25,1%	18894
Rūpniecība, mežsaimn., lauksaimniecība (A,B,C)	30060	19,9%	20067	35960	23,0%	23910
Transports (H)	23830	15,8%	13664	27298	17,4%	13554
Būvniecība (F)	18108	12,0%	23486	20280	13,0%	29520
Energoapgāde, ūdensapgāde (D,E)	7826	5,2%	42075	7802	5,0%	38816
Operācijas ar nekustamo īpašumu, finanses, apdroš. (K,L)	7864	5,2%	13466	7690	4,9%	13757
Veselība un sociālā aprūpe (Q)	7285	4,8%	6534	6788	4,3%	7427
Administratīvās apkalpošanas dienestu darbība (N)	2568	1,7%	9338	2920	1,9%	9040
Profesionālie, zinātniskie, tehniskie pakalpojumi (M)	3770	2,5%	18850	2898	1,9%	16281
Izglītība, māksla, izklaide, atpūta (P,R) ^a	209	0,1%	92	2297	1,5%	1057
Izmitināšana, ēdināšanas pakalpojumi (I)	1707	1,1%	7083	1707	1,1%	8845
Informācijas un komunikāciju pakalpojumi (J)	1036	0,7%	7969	1192	0,8%	8962
Citi pakalpojumi (S)	336	0,2%	2417	448	0,3%	4073
Kopā/vidēji	151219	100%	11917	156655	100%	12967

Piezīme: izmaiņas ir saistītas ar iepriekš publiskās pārvaldes iestāžu sniegto pakalpojumu pārnesi uz publiskā sektora komercsabiedrību (valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrībām)

Lai arī kopējais pilsētas komercsabiedrību apgrozījums 2010. gadā pieauga tikai par 3,6%, apgrozījums uz vienu strādājošo pieauga par 8,8%, kas norāda uz to, ka strādājošo darbības efektivitāte paaugstinājās. Visvairāk līdzekļu uz vienu strādājošo tika apgrozīts energoapgādē un ūdensapgādē, būvniecībā un ražošanā, t.i., ar vai nu pašā ražošanā vai arī ar to tieši saistītajās nozarēs. Būtiski ir arī tas, ka apgrozījums uz vienu strādājošo šajās nozarēs kopumā pieauga. Strauji pieaugušais (un arī 2011. gada laikā pieaugošais) apgrozījums kopā ar pieaugošu strādājošo efektivitāti norāda uz to, ka strādājošo skaits ražošanā un būvniecībā tuvākajos gados pieaugs. Šāds pieaugums ir īpaši vēlams Rēzeknes pilsētai, jo būtisks skaits bez darba esošo ir tieši ražošanas vai būvniecības speciālisti vai tajās iepriekš strādājušie.

Vēl viens apliecinājums straujai rūpniecības izaugsmei Rēzeknes pilsētā ir Rēzeknes speciālajā ekonomiskajā zonā (RSEZ) strādājošo uzņēmumu apgrozījums, kurš 2011. gadā pietuvojās 40 miljoniem Ls (RSEZ strādājošie uzņēmumi dod 75-80% no ražojošo nozaru uzņēmumu apgrozījuma pilsētā). Strādājošo skaits RSEZ uzņēmumos pieauga no 648 2010. gadā līdz 712 2011. gadā.

Vairumā pakalpojumu nozaru strādājošo efektivitāte vai nu stagnēja, vai arī samazinājās – pēc 2010. gada datiem neviena no šīm nozarēm pēc strādājošo efektivitātes vairs nevar sacensties ar ražošanu un tai tuvajām nozarēm. Strādājošo efektivitāte samazinājās tieši efektīvākajās pakalpojumu nozarēs – tirdzniecībā un ar Rēzeknes Augstskolas darbību cieši saistītajā zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē. Šāda tendence uzskatāmi norāda, ka strādājošo skaits šajās nozarēs ir pārāk liels, un tam būtu jāsamazinās; strādājošo skaita stabilitāte vai to pieaugums noteiks to, ka šajās nozarēs neizbēgami samazināsies strādājošo atalgojums. Transporta, finanšu un nekustamā īpašuma apsaimniekošanas nozares acīmredzami ir sasniegušas līdzsvara punktu, savukārt pārējās pakalpojumu nozares turpina pakāpeniski paaugstināt savu efektivitāti.

Neskatoties uz efektivitātes paaugstināšanos, apgrozījums uz vienu strādājošo pakalpojumu nozarēs Rēzeknes pilsētas gadījumā diez vai būs augstāks par 50-60% no apgrozījuma līmeņa ražošanā un ar to tieši saistītajās nozarēs.

6. Pilsētas budžets

9.tab. Rēzeknes pilsētas konsolidētā budžeta izpilde 2010. un 2011. g. (tūkst. Ls)

	2010.g.	2011.g.	Izmaiņas	2011.g.	
				Īpatsvars	Uz 1 iedz. Ls
Ieņēmumi	24 940,3	24 012,4	-3,7%	100%	760,87
Nodokļu ieņēmumi	8 901,9	9 025,3	+1,4%	37,6%	285,98
tai skaitā:					
• Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	8 343,5	8 381,4	+0,5%	34,9%	265,58
• Nekustamā īpašuma nodoklis	455,1	537,8	+18,2%	2,2%	17,04
• Azartspēļu nodoklis	103,3	106,1	+2,7%	0,4%	3,36
Nenodokļu ieņēmumi	110,3	481,6	+336,6%	2,0%	15,26
tai skaitā:					
• Valsts un pašvaldības nodevas	17,1	10,7	-37,4%	0,0%	0,34
• Naudas sodi	29,1	40,5	+39,2%	0,2%	1,28
• Ienākumi no pašvaldības īpašuma pārdošanas	5,9	43,4	+635,6%	0,2%	1,38
• Pārējie nenodokļu ieņēmumi	58,2	387,0	+565,0%	1,6%	12,26
Transfertu ieņēmumi	14 354,6	12 469,1	-13,1%	51,9%	395,10
tai skaitā:					
• No valsts budžeta	4 651,3	6 562,9	+41,1%	27,3%	207,96
• No citām pašvaldībām	466,4	532,2	+14,1%	2,2%	16,86
• ES finansēto struktūrfondu īstenošanai	9 236,9	5 374,0	-41,8%	22,4%	170,28
Budžeta iestāžu ieņēmumi	1 104,4	1 149,8	+4,1%	4,8%	36,43
Speciālā budžeta ieņēmumi	450,8	502,6	+11,5%	2,1%	15,93
tai skaitā:					
• Dabas resursu nodoklis	8,8	11,4	+29,5%	0,0%	0,36
• Valsts autoceļu fonda mērķdotācija	281,5	328,5	+16,7%	1,4%	10,41
• Mērķdotācija pasažieru reģionālajiem pārvadājumiem ar autobusiem	159,3	149,3	-6,3%	0,6%	4,73
• Pārējie ieņēmumi	1,2	13,4	+1016,7%	0,1%	0,42
Ziedojumi un dāvinājumi	18,3	39,4	+115,3%	0,2%	1,25
Līdzekļu atlikums gada sākumā	4 613,1	8 400,0	+82,1%		266,17
Kopā	29 553,4	32 412,4	+9,7%		1027,04

Izdevumi	22 435,4	29 349,9	+30,8%	100%	930,00
<i>Pamatbudžeta izdevumi</i>	21 995,1	28 818,0	+31,0%	98,2%	913,15
tai skaitā:					
• Izglītība	10 244,6	12 283,1	+19,9%	41,9%	389,21
• Brīvais laiks, sports, kultūra, reliģija	2 898,0	4 974,9	+71,7%	17,0%	157,64
• Ekonomiskā darbība	2 769,8	4 892,8	+76,6%	16,7%	155,04
• Sociālā nodrošināšana	3 105,5	3 617,3	+16,5%	12,3%	114,62
• Izpildvaras un likumdošanas varas institūcijas	995,4	1 137,3	+14,3%	3,9%	36,04
• Vides aizsardzība	660,6	738,4	+11,8%	2,5%	23,40
• Pašvaldības īpašumu apsaimniekošana	307,9	496,5	+61,3%	1,7%	15,73
• Pašvaldības parādu procentu nomaksa	791,8	469,1	-40,8%	1,6%	14,86
• Sabiedriskā kārtība un drošība	221,5	198,8	-10,2%	0,7%	6,30
• Veselības aizsardzība	0	9,7		0,0%	0,31
<i>Speciālā budžeta izdevumi</i>	429,0	495,0	+15,4%	1,7%	15,68
<i>Izdevumi ziedojumiem un dāvinājumiem</i>	11,3	36,9	+226,5%	0,1%	1,17
Finansiālā bilance	7118,0	3062,5	-57,0%		97,04
Aizņēmumi	1289,4	1198,8	-7,0%		37,99
Līdzdalību komercsabiedrību pašu kapitālā	-7,4	-169,1	+21851,4%		
Fiskālā bilance	8400,0	4092,2	-51,3%		129,67

Rēzeknes pilsētas 2011. gada budžeta faktiskie ieņēmumi bija 24 miljoni Ls jeb 760 Ls uz vienu pilsētas iedzīvotāju. Tikai 41,8% no budžeta ieņēmumiem radīja nodokļi un citi pilsētā gūti ieņēmumi; vairāk kā puse no budžeta ieņēmumiem ir ES struktūrfondu maksājumi un valsts budžeta transferti. Šāda situācija norāda uz pilsētas atkarību no ārējā finansējuma avotiem. 2012. gada budžetā ir ielānots būtisks ES struktūrfondu maksājumu pieaugums (ap 80% salīdzinot ar 2011. gadu); lai arī tiek plānots valsts budžeta transfertu samazinājums, transfertu loma budžetā pieaugs līdz 60%. Vienlaicīgi ar transfertu apjoma pieaugumu tiek plānots iedzīvotāju ienākumu nodokļa ieņēmumu samazinājums, kas ir saistīts pirmkārt ar šī nodokļa maksātāju skaita samazinājumu, t.i. iedzīvotāju emigrāciju.

Rēzeknes pilsētas budžeta izdevumi 2011. gadā pārsniedza ieņēmumus par 5,3 miljoniem Ls jeb 22,2%, būtiski samazinot līdzekļu atlikumu pilsētas budžetā. 2011. gadā budžeta izdevumi bija 29,3 miljoni Ls jeb vidēji 930 Ls uz vienu pilsētas iedzīvotāju. 2012. gadā budžeta izdevumus ir plānots palielināt līdz 34,1 miljonam Ls gandrīz tikai pateicoties infrastruktūras projektu realizācijai pilsētā. Lai gan šos izdevumus paredzēts segt galvenokārt no ES struktūrfondu transfertiem, tiem ir nepieciešams arī pašvaldības līdzfinansējums. Izdevumu daļas straujš pieaugums un ieņēmumu bāzes samazināšanās var novest pie negatīvas fiskālās bilances pašvaldības budžetā jau 2012. gada beigās. Lai arī liela daļa plānoto izdevumu ir ar mērķi veicināt attīstību, prakse citās Latvijas pašvaldībās liecina, ka tie neattur no iedzīvotāju skaita samazināšanās pašvaldībās (kas ir galvenais drauds attīstībai), toties padara pašvaldību budžetus atkarīgākus no ārējiem finansējuma avotiem.

7. Izglītība

Izglītība ir viena no vissvarīgākajām nozarēm Rēzeknes pilsētā gan no ikdienas ienākumu un nodarbinātības, gan cilvēku piesaistes, gan pilsētas potenciāla attīstīšanas viedokļa.

Izglītības nozarē 2010. gadā tieši strādāja 1880 cilvēki jeb katrs sestais Rēzeknes pilsētā nodarbinātais. Starp 15 lielākajiem IIN maksātājiem pilsētas budžetā 2011. gadā 5 bija izglītības iestādes vai to apvienības. Izglītības iestāžu kopējais iemaksātais IIN pilsētas budžetā 2011. gadā bija 1,3 miljoni Ls jeb 15,6% no visiem IIN ieņēmumiem (14,4% no visiem pilsētas nodokļu ieņēmumiem). Līdzīgi kā visās Latvijas lielajās pilsētās (un arī vairumā novadu pilsētu) lielākais IIN maksātājs pilsētas budžetā ir Rēzeknes pilsētas Izglītības pārvalde, kura 2011. gadā IIN iemaksāja 738,4 tūkstošus Ls, tālu pārsniedzot nākamo lielāko IIN maksātāju – Rēzeknes novada pašvaldību ar 491,59 tūkstošiem Ls.

2011. gadā Rēzeknes pilsētas Izglītības pārvaldes pakļautībā bija 25 izglītības iestādes, tai skaitā 10 vispārējās izglītības iestādes (skolas), 12 pirmsskolas izglītības iestādes, 2 interešu izglītības iestādes un viens reģionālais datorcentrs. Bez Izglītības pārvaldei pakļautajām mācību iestādēm Rēzeknes pilsētā (neskaitot dažādu valsts līmeņa iestāžu filiāles) darbojas Rēzeknes Augstskola, Valsts robežsardzes koledža, Austrumlatgales profesionālā vidusskola, Jāņa Ivanova Rēzeknes mūzikas vidusskola, Rēzeknes mākslas un dizaina vidusskola un Grāmatvedības un finanšu koledža.

2010./2011. mācību gadā Rēzeknes pilsētas skolās mācījās 4199 skolēni, bet 2011./2012. mācību gadu uzsāka 4130 skolēni (par 1,6% mazāk). 20-25% no pilsētas skolas apmeklējušajiem skolēniem bija no citām pašvaldībām, galvenokārt no Rēzeknes novada (900-1000 skolēnu). Pirmsskolas izglītības iestādes un grupas apmeklēja 1692 bērni, no kuriem 10-15% bija no citām pašvaldībām (gandrīz visi no Rēzeknes novada). Valsts robežsardzes koledžā augstāko izglītību klātienē apguva 58, bet nepilna laika studijās 20. Rēzeknes Augstskolā 2010./2011. akadēmiskajā gadā studēja 2258 studenti, 2011./2012. akadēmiskajā gadā – 2101 (par 7% mazāk).

Rēzeknes Augstskola (RA) ar 2101 studentu 2011./2012. akadēmiskajā gadā ir viena no lielākajām reģionālajām augstskolām Latvijā. Tajā studē 22,7% no Latvijas reģionālajās augstskolās studējošajiem. Ja studējošo skaitu RA attiecina pret pilsētas iedzīvotāju kopskaitu, tad RA 2012. gada sākumā studēja 6,6% no Rēzeknes pilsētas iedzīvotājiem; studējošo skaita attiecība pret iedzīvotāju kopskaitu Latvijā augstāka bija tikai Rīgas pilsētai (10,6%).

Līdzīgi daudzām Latvijas augstskolām sakarā ar iedzīvotāju emigrāciju, studiju vecuma iedzīvotāju skaita samazinājumu un jauniešu tieksmi studēt ārvalstīs arī Rēzeknes Augstskolā studējošo skaits samazinās. Tomēr tas notiek galvenokārt uz nepilnu laiku studējošo rēķina. Šādu studentu īpatsvars RA 2011./2012. akadēmiskajā gada sākumā bija 27%, un tas bija viens no augstākajiem starp valsts augstskolām Latvijā un visaugstākais starp reģionālajām augstskolām.

2011./2012. akadēmiskajā gadā Rēzeknes Augstskolā strādāja 106 cilvēki vispārējais personāls un 105 cilvēki kā akadēmiskais personāls. No akadēmiskā personāla 95 cilvēki (jeb 90%) RA strādāja nepilnu laiku (pārliecinoši augstākais rādītājs starp valsts augstskolām Latvijā); 22% no akadēmiskā personāla pamatievēlēšanas vieta nebija Rēzeknes Augstskola.

No Rēzeknes Augstskolā 2010./2011. akadēmiskajā gadā studējušajiem 2258 studentiem 935 (41%) bija no Rēzeknes pilsētas vai rajona, 714 (32%) bija no Latgales reģiona (tai skaitā 284 no Ludzas rajona, 189 no Balvu rajona, 145 no Preiļu rajona, 60 no Krāslavas rajona un 36 no Daugavpils pilsētas un rajona). 397 studējošie (18%) bija no Vidzemes reģiona (tai skaitā 210 no Madonas rajona, 60 no Gulbenes rajona, 23 no Cēsu rajona, 104 no citiem Vidzemes rajoniem), 56 (jeb 2,5%) bija no Pierīgas

reģiona un Rīgas, 147 (jeb 6,5%) bija no Zemgales reģiona (tai skaitā 89 no Jēkabpils pilsētas un rajona un 39 no Aizkraukles rajona) un 9 (jeb 0,4%) no Kurzemes reģiona. Kopumā studējošie no Rēzeknes pilsētas un tai apkārtējiem rajoniem RA veidoja 86% no studējošo kopskaita.

2011./2012. akadēmiskajā gadā mācības Latvijas augstskolās uzsāka 269 studenti no Rēzeknes pilsētas un 1194 no Latgales reģiona. RA izvēlējās 33% no augstskolās studijas uzsākušajiem Rēzeknes iedzīvotājiem un 15% no augstskolās studijas uzsākušajiem Latgales reģiona iedzīvotājiem. Rēzeknes augstskolas popularitāte starp Rēzeknes pilsētas iedzīvotājiem bija vidējā līmenī – reģionālo augstskolu kā studiju vietu izvēlējās 41% Daugavpils pilsētas studentu, 25-26% Liepājas un Valmieras pilsētu studentu un 17% Ventspils pilsētas studentu.

8. Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> • Atrašanās vieta Eiropas Savienībā, tuvu Skandināvijai, starpvalstu dzelzceļa un autoceļu tranzīta ceļu (Maskava-Baltijas jūra (Klaipēda, Liepāja, Ventspils)) un Varšava-Viļņa-Sanktpēterburga) krustojumā; • Eirāzijas valstu dzelzceļa sastāvdaļa (viens sliežu platums); Krievijas tranzītkravu pārvedašanas tīkls; • Ražošanas vēsturiskās tradīcijas, Rēzeknes SEZ teritorijas un uzņēmumi; • Rēzekne ir otra lielākā pilsēta pēc iedzīvotāju skaita un ekonomiskās nozīmes; • Attīstīts vietējas nozīmes transporta tīkls. No ceļu tīkla viedokļa laba pieejamība no makroreģiona lielākajiem iedzīvotāju un ekonomisko aktivitāšu koncentrācijas centriem (Rīga, Maskava, Sanktpēterburga, Viļņa); • Regulāra sabiedriskā transporta satiksme gan vietējā, gan starppilsētu, gan starptautiskā līmenī; • Aktīva sociālā, kultūras un ekonomiskā dzīve, nacionālā līmeņa reģionālās izglītības centrs ar savu augstskolu; • Latgales reģiona kultūras centrs; jaunie kultūras un izglītības infrastruktūras objekti; • Daudzpusīgi izglītoti iedzīvotāji; gadsimtiem ilgas reliģiskās un starpnacionālās saskarsmes un sadzīvošanas tradīcijas, dzimtās pilsētas mīlestība; • Ainaviska un maz piesārņota vide.	<ul style="list-style-type: none"> • Atrašanās vieta ilgstoši ekonomisko un demogrāfisko lejupslīdi piedzīvojošā makroreģionā (Austrumeiropas līdzenums); aktīvie attīstības centri ir pārāk tālu, bet netālu esošie paši piedzīvo lejupslīdi; • Vīzu režīms ar Krieviju un Baltkrieviju; • Nepietiekama gaisa satiksmes pieejamība (tuvākās starptautiskās lidostas (Rīga, Viļņa) 5-6 h brauciena attālumā), savukārt 1 h brauciena attālumā esošajā Daugavpils lidostā ir ļoti zema aktivitāte; • Saimnieciskā un demogrāfiskā lejupslīde Rēzeknē un apkārtējās teritorijās; • Ekonomikas krīžu nelabvēlīgās sekas ražošanas sektorā; • Nepietiekams demogrāfiskais potenciāls; • Augsts un ilgstošs bezdarbs; • Transporta infrastruktūras tehniskais stāvoklis un caurlaides spēja neļauj attīstīt uzlabot Rīgas sasniedzamību (245 km līdz Rīgai var veikt pa 4 h vēlamu 2-2,5 h vietā); • Zemi iedzīvotāju ienākumi un liels sociālo pabalstu apmērs.

IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none"> • Rūpniecības attīstība – primārā un kritiskā nepieciešamība, kuru pilsēta nedrīkst neizmantot; lauksaimniecības attīstība Rēzeknes apkārtnē; • Atrašanās Krievijas transkontinentālo transporta maršrutu (Austrumāzija-Eiropa; pirmkārt jau dzelzceļa) tīklā izmantošana; • Autoceļu kvalitātes uzlabošana uz lielajām pilsētām (Rīga, Maskava, Pēterburga); regulāras aviosatiksmes pieejamība; • Esošo rūpniecības uzņēmumu un augstākās un profesionālās izglītības iestāžu kopdarbība vietējās ekonomikas labā; • Rēzeknes SEZ administratīvās kapacitātes palielināšana un tās darbības turpināšana pēc 2017. gada; investoru pārliecināšana par to; • VISU iedzīvotāju izglītošana, valsts valodas, Eiropas un Eirāzijas valodu mācīšanās, IKT mācīšanās; • Latgaliskās kultūras identitātes – Eiropas kultūras daudzveidības stiprināšana; • Rēzeknes Augstskolas darbības nodrošinājums, tās zinātniskā potenciāla paaugstināšana; ārvalstu studentu piesaiste pilsētai; • Pilsētas atpazīstamības veicināšana kaimiņvalstīs un Latvijas reģionos, tai skaitā ar mērķi piesaistīt pilsētai vairāk viesu; Pilsētas zīmola plaša pielietošana; • Cieša sadarbība ar Krievijas pierobežas reģiona pilsētām Latvijas (Eiropas) – Krievijas ekonomiskās sadarbības attīstībai. • Rēzeknes kļūšana par ekonomiskās attīstības centru apkārtējām lauku teritorijām, pilsētas inženiertehniskās infrastruktūras attīstība; • Reģiona ceļu tīkla un transporta pakalpojumu attīstība.	<ul style="list-style-type: none"> • Iedzīvotāju skaita samazināšanās līdz līmenim, kad pilsētai kļūst apgrūtināti pilnvērtīgi pildīt nacionālā attīstības centra lomu; • Ilgstošie emigrācijas procesi, kas atņem pilsētai arī aktīvos, izglītotos un uzņēmīgos iedzīvotājus, un rezultātā arī dzimstības negatīvo procesu turpināšanās; • Latgaliskās kultūras vērtību zaudēšana var novest pie reģiona potenciāla neizmantošanas un patriotisma zaudēšanas; • Nepietiekama valsts reģionālā politika, nepietiekami instrumenti reģionu centriem, rada pamatu mēģinājumiem politiski attaisnot uz Rīgas attīstību tendēto politiku; • ES nomales teritoriju ekonomiskā pavājināšanās, kas starptautiskā līmenī var negatīvi ietekmēt A un R sadarbību, ekonomiskās saites; • Darbspēka trūkums un vienlaikus tirgum neatbilstošu darbspējīgo iedzīvotāju skaita pieaugums ir būtiski faktori, kas nelabvēlīgi ietekmē uzņēmējdarbības un investīciju vidi.